

çant un conjunt d'instruments normatius i de cooperació entre les universitats i l'administració, com els que es descriuen en els apartats següents, i que, en el seu moment, donada la seva singularitat, anaren configurant el **model universitari català**.

2. ELS INSTRUMENTS BÀSICS D'ORDENACIÓ DEL SISTEMA UNIVERSITARI

Per vertebrar i enfortir el sistema universitari català, una vegada consolidat el mapa universitari a mitjans dels 90, el Govern necessitava disposar, d'una banda, d'instruments d'observació i diagnòstic, i de l'altra, de protocols de programació plurianuals per executar les seves decisions en base a uns determinats criteris, com són els d'*eficiència* dels recursos, procurant un millor funcionament amb els recursos disponibles; de *qualitat*, com a mesura de la satisfacció de les demandes socials per part de l'activitat docent i investigadora; de *racionalitat i flexibilitat*, canviant normatives per incentius, o competències per objectius; i de *transparència*, entenent que és un deure ineludible de qualsevol servei públic rendir comptes a la societat d'allò que s'està fent.

En aquest sentit, ens hem de referir, d'una banda, al Sistema d'informació interuniversitari; de l'altra, a la Programació universitària, al finançament mitjançant els contractes-programa i al Pla plurianual d'inversions. El Pla de recerca de Catalunya, que també va ser un important instrument de programació, serà objecte de tractament en l'apartat corresponent a la recerca.

2.1 El sistema d'informació UNEIX

La informació universitària era essencial per a poder fer propostes i prendre decisions en l'exercici de dues competències de la Generalitat tan bàsiques com eren el finançament i la programació i, també, per donar comptes a la societat dels resultats obtinguts. Això, a part de ser una

exigència democràtica, era la base per objectivar les anàlisis i estudiar alternatives de millora.

D'aquesta manera, des de 1986 fins al 1991, el Departament d'Ensenyament havia anat recollint dades, proporcionades per les mateixes universitats, referents a estudis reglats i de postgrau, capacitats i demanda, professorat, alumnes, titulats, doctorats, pressupostos, etc., que eren publicades i estan disponibles a l'opuscle *Estadística de l'ensenyament universitari*. La posada en marxa de les noves universitats i les carències de la informació existent, feien necessària una millora del sistema, de manera que l'any 1994 es posà en marxa una base de dades interuniversitària, de forma integrada i participativa amb les universitats catalanes, amb l'objectiu de disposar de les variables estadístiques bàsiques per analitzar en profunditat i amb rigor la situació del sistema i les conseqüències que les diferents alternatives aplicables podrien generar.

Lògicament, tot plegat requeria d'una informació fiable des del punt de vista metodològic, homogènia per al conjunt del sistema i degudament actualitzada en el temps. Això havia de permetre, entre d'altres aspectes, seguir l'evolució de dades tan bàsiques com els costos per crèdit matriculat o per crèdit aprovat en els diferents estudis; l'oferta i la demanda de formació; el rendiment acadèmic en termes de repetidors i d'abandonaments, segons la nota d'accés a la universitat o el nivell d'estudis dels pares; la relació entre l'augment en les dotacions de professorat i les taxes de graduació; els recursos compromesos en projectes d'investigació de caràcter competitiu, etc.

Les memòries *El sistema universitari de Catalunya*, publicades des del curs 1995-1996 fins al 2002-2003 oferien una completa informació de la tasca duta a terme per cadascuna de les universitats i un extens recull d'indicadors estadístics de l'activitat docent i de recerca, bàsics per a mostrar a la societat els avenços produïts en aquests àmbits.

L'any 2001 es disposava ja de l'eina del tipus Data Warehouse UNEIX, que permetia assolir el que constituïa l'objectiu de tot el procés, que era el de disposar d'informació, no només dels «inputs», sinó també dels «outputs», per poder-la utilitzar de forma àgil i adaptada, tant

a les necessitats dels usuaris com als diferents models d'anàlisi de dades.

Així, s'oferia un ampli ventall d'indicadors que permetien analitzar les condicions d'equitat i eficiència en el sistema universitari públic de Catalunya i donar-li un alt nivell de transparència. Això va contribuir a objectivar l'assignació de recursos en els aspectes considerats més bàsics, com el nombre de titulats, de crèdits superats i repetidors, etc., reforçant els objectius dels contractes-programa i l'establiment d'un nou model de finançament universitari.

D'altra banda, disposar d'indicadors permetia a cada universitat fer anàlisis comparatives sobre l'evolució de la seva posició en relació a les altres o al conjunt del sistema i establir programes o estratègies de millora.

2.2 La programació universitària a Catalunya

Quan es reberen les transferències (1985), les universitats catalanes oferien una quarantena d'estudis, mentre que l'oferta de les europees era de més de 150. D'altra banda, la majoria d'ells (un 70%) eren de llarga durada. Certament, era el moment de replantejar tota l'oferta per adequar-la a les nostres necessitats socials, al mercat de treball i a les preferències dels joves.

Tanmateix, l'aprovació de la *Ley de Reforma Universitaria* (LRU), el 1983, havia permès endegar un procés de revisió i proposta de directrius generals per a cada titulació, que haurien d'incorporar-se als plans d'estudis de cada universitat. El Departament d'Ensenyament i els Consells Socials de les tres universitats transferides (UB, UAB i UPC), conscients que la reforma dels ensenyaments universitaris afectava nombrosos sectors de la societat catalana, van creure que, a més del treball intern que cada universitat havia de dur a terme, era convenient impulsar un ampli debat en el qual poguessin participar conjuntament tots els sectors i estaments implicats. L'objectiu del debat era facilitar la participació de la societat catalana en la definició d'un aspecte tan es-